

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. מהו דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה קא משמע לן אימר אפולי אפיל.....2
- הדרן עלך השוחט..... 3
- פרק שלישי..... 3
- א. אלו טרפות בבהמה..... 3
- ב. נקובת הוושט..... 7
- ג. ופסוקת הגרגרת..... 9
- ד. ניקב קרום של מוח..... 9
- ה. ניקב הלב לבית חללו..... 11
- ו. נשברה השדרה ונפסק החוט שלה..... 11
- ז. ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום..... 12
- ח. הריאה שניקבה או שחסרה..... 12
- ט. ניקבה הקבה..... 12
- י. ניקבה המרה..... 13
- יא. ניקבו הדקין..... 13
- יב. הכרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר הגדולה מפת והקטנה ברובה..... 13
- יג. המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ..... 14
- יד. נפלה מן הגג..... 15
- טו. נשתברו רוב צלעותיה..... 15
- טז. דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה דרוסת הנץ בעוף הדק ודרוסת הגס בעוף הגס..... 16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

17. יז. זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה.....
18. יח. כמה חסרון בשדרה ... חוליא אחת.....
18. יט. וכן לטרפה.....
19. כ. סימנים שנדלדלו ברובן טרפה.....
20. כא. נעקרה צלע מעיקרה טרפה.....
20. כב. ונגולגולת שנחבסה ברובה.....

דף מב.

א. מהו דתימא אם איתא דילדה קלא הוה ליה קא משמע לן אימר אפולי אפיל

מה שהתבאר לעיל דף מא: שהשוחט לשם קרבני יולדת, שחיטתו כשירה, דאין זה בא בנדבה, זהו אפילו יש לו אשה¹, לא חיישינן שמא ילדה אשתו או הפילה וחיבת קרבן, דאי איתא הוה לה קלא.

אבל אם נודע שילדה אשתו או הפילה ואמר בשעת שחיטה לקרבן אשתי, פסולה מפני מראית עין.

¹ רש"י (ד"ה קמשמע לן) ורמב"ם ז"ל (הל' שחיטה פ"ב הל' כ') הסכימו להאי לישנא לקולא אף על גב דהתוספות (מ"א ע"ב ד"ה לא שנו אלא שאין לו אשה) מתרצי אליבא דלישנא דחומרא דאי נודע שיש לו אשה חיישינן, מכל מקום כיון דדרבנן הוא יש לפסוק לקולא. וכן משמע דעת הפרי חדש (ס"ק י') אלא דקשה דכתב ואם אמר הרי זו לעולתני [אשתי] כו' מן התורה, עכ"ל. וכיון דבדאורייתא קאי, אמאי דחי לישנא דחמיר משמע דהתוספות סבירא להו האי לישנא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ודוקא כשילדה בקרוב², אבל הרחיקה לידתה, אף על גב דבזמן בית המקדש לעולם מחויב הוא, מכל מקום אמרי הרואים, אי איתא לא היה ממתין כל כך מלהביא.

אם אמר שלא בשעת שחיטה, על בהמת עצמו, הרי זה עולת אשתי ללידתה, אסורה בהנאה, אי יש לו אשה, אף על גב דליכא קלא³, לא סמכינן אקלא להתיר בספיקא דאורייתא.

הדרן עלך השוחט

פרק שלישי

א. אלו טרפות בבהמה

כתיב⁴ (שמות כב פסוק ל) וּבֶשֶׁר בְּשֶׁדָה טֶרֶפָה לֹא תֹאכְלוּ מִכֵּן אֶזְהָרָה לְטְרִיפָה⁵, וסתם טריפה משמעו שטרפה ארי וכיוצא בו, וסתם היה

² שמח"ח שם י. כן משמע מלשון הרמב"ם (הל' שחיטה פ"ב הל' כ') דכתב האשה ששחטה לשם עולת יולדת כו' והרי אינה יולדת כו', עכ"ל. ומדלא כתב והרי לא ילדה מעולם, אלמא אפילו ילדה כבר רק שעתה אינה יולדת דהיינו סמוך ללידתה לא חיישינן לה, וכן משמע מלשון הפרי חדש (ס"ק י'), עיין שם. תבו"ש ב

³ חיישינן שמא הפילה בלישנא דהתוספות, כיון דדאורייתא היא, ואסורה, ואף על גב דליכא קלא. ותו, דאפילו ללישנא דרש"י והרמב"ם לא שמעינן דסמכינן אקלא אלא בדרבנן ולא בדאורייתא. תבו"ש יט

⁴ לשון הלבוש יו"ד כט

⁵ והנה הר"מ ז"ל בפ"י מהלכות שחיטה ה"ט מנה ע' טריפות ושם לא מנה הששה נבילות כ"א בפ"ג מהל' אלו ואלו הן ניטל הירך וחלל שלה ניכר עשאה גיסטרא נשברה מפרקת ורוב בשר (עם פסיקת החוט) קרעה מגבה פסוקת הגרגרת וניקב הוושט במקום הראוי לשחיטה. וראוי שתדע שד' הראשונות מאלו הששה הן מטמאין מחיים וב' האחרונות הוה נבילה שהיו לוקין משום אוכל נבילה לא דמטמאה מחיים כמ"ש בפ"ג מהל' שאר אבות הטומאות. ולפ"ז לדינא ניקב הוושט במקום הראוי לשחיטה הוה נבילה וטריפה לחוש גם לדעת התוס' חולין ל"ב א' ד"ה ורמינהו ואף דלשיטת הרמב"ם כתב התב"ש במקום שחיטה הוה רק נבילה מ"מ יש לחוש להחמיר ג"כ כדעת התוספות וניטל הירך הוה ג"כ טריפה ונבילה ונשברה מפרקת ג"כ מטעם החוט ועשאה גיסטרא למטה מפרשות הוה רק נבילה ומיהו במגבה יש לעיין דא"כ אמאי לא פריך מיניה בחולין ל"ב ולחשוב הא יע"ש. ואם נפסק הקנה שלא במקום שחיטה ספיקא הוה אי חשיב נבילה או טריפה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כשטרפת היא דורסת ברגליה ומטלת ארס מבין צפורניה והארס יורד ושורף וממית הבהמה, וכן בעוף שדרס אותו עוף הדורס כגון הנץ וכיוצא בו שהוא נמי מטיל ארס בדריסה, בענין שאינה יכולה לחיות ואינה ראויה אלא לכלב⁶, ובא להשמיענו דכיון שנטרפה בענין שאינה יכולה לחיות אם קדם ושחטה אסורה.

וכיון שידענו דבטריפה ונדרסה עד שאינה יכולה לחיות אסורה, אם כן הוא הדין אם אירע לה מעצמה חולי שאינה יכולה לחיות ממנו שהיא אסורה⁷.

אולם מזה הפסוק לא ידענו איזה חולי הוא שאינה יכולה לחיות ממנו ונטרפה בו, או איזה שיכולה לחיות ולא נטרפה בו⁸, אלא שבאה לנו קבלה הלכה

והנ"מ בין טריפה לנבילה הוא בששה גוונא. א' לענין אותו ואת בנו. הב' למודר הנאה. הג' לענין השוד. הד' לענין מפרנס לבן נח דאי טריפה כיון דמיהרה השחיתה לישראל מידי נבילה ה"ה דמהני לענין אמ"ה לבן נח ע' בס"י כ"ז מ"ש שם ומשא"כ אי הוה נבילה ומיהו בהנך דמטמאין מחיים אם חתך בעודה מפרנסת שרי לבן נח כיון דמחיים הם חשובים מתים שהרי מטמאין ופירכוסין לא הוה אלא כזנב הלטאה שאין בו חיות. הה' לענין ביצת טריפה שאף שילדה מיד שנטרפה דלא נגמרה באיסור אפ"ה לא חילקו חז"ל כיון דשם ביצת טריפה יש בו דראא דאורייתא משא"כ ספק ביצת נבילה. ומיהו ספק ביצת ניקב הוושט וודאי דראוי להחמיר א' דאיכא ביה דראא דאורייתא דראוי לגמרה באיסור כיון דלאו מתים הן דאין מטמאין ועוד דשם טריפה נמי עליה וכדכתבנא. הו' הוא לענין איסורין מבטלין זא"ז. פמ"ג בפתחה להל' טריפות.

⁶ ועל כרחק לא איירי כשנטרפה ומתה, דא"כ הווי ליה נבלה דמה לי נבלה שהומת על ידי אחרים או שמתה מעצמה, אלא מיירי שנטרפה ועדיין לא מתה, ואי אפשר לומר דכשנטרפה בעלמא שהוכתה מכה בעלמא תהיה אסורה דהא כתיב [שם] לכלב תשליכון אותו, ואם לא הוכתה אלא מעט למה נשליך אותה לכלבים הא יכולה להתרפאות וראויה לכל דבר, אלא מיירי בענין שאינה יכולה לחיות ואינה ראויה אלא לכלב, ובא להשמיענו דכיון שנטרפה בענין שאינה יכולה לחיות אם קדם ושחטה אסורה,

⁷ דכי היכי דגבי נבלה אין חילוק בין מתה מעצמה או מתה על ידי דבר אחר, כך אין חילוק בין נטרפה על ידי אחרים או נטרפה מעצמה על ידי חולי, שבכל ענין היא טריפה, וזו היא ששנינו [חולין מב ע"א] כל שאין כמותה חיה טריפה.

⁸ ואלו טרפות יש בהו ודאי [ויש בהו] ספק. וסימן לודאי שאין חי י"ב חודש, וקאמר הגמרא ריש פרק אלו טרפות (מ"ב ע"א) הטעם דכתיב (ויקרא י"א, ב') זאת החיה אשר תאכלו, חיה אכול ושאינה חיה לא תאכל, מכאן לטריפה שאינה חיה. ואולם הרמב"ם בהלכות מאכלות אסורות (פ"ד ה"ז) כתב הואיל וכתיב (שמות כ"ב, ל') לכלב תשליכון אותו, כלומר שהיא עומדת להשליכת כלב כי היא מתה, ומינה ילפינן לשארי טריפות. והטור העתיקו, ותמה הרב הט"ז (ס"ק א' ד"ה בטור) ויתר מחברים למה שינה הרמב"ם מלשון הגמרא, וכן להיפוך. פלתי שם ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

למשה מסיני שבע מיני חלאים הן שבהן היא נטרפת, והשמיני הוא שכתוב
כאן בפירוש בתורה שנטרפה בו⁹, והיא הדרוסה¹⁰

ואלו השמונה חלאים¹¹ הם כללים ובהן נכללו שבעים מיני טרפות¹².

ואלו הן:

דרוסה, נקובה, חסרה, נטולה, קרועה, נפולה, פסוקה, שבורה. וסימן ד"ן
חנ"ק נפ"ש¹³.

א. דרוסה¹⁴ – שדרסה ארי או זאב וכדומה¹⁵

ב. נקובה – נקיבת קרום של מוח¹⁶, ותורבץ הוושט וחילוף שני קרומים דושט¹⁷,
ונקיבת הקנה¹⁸ ונקיבת הריאה ודין ונתמסמס הריאה, ודין מקום האטום בריאה,
ושינוי מראה הריאה שבכולם הטעם משום דסוף קרומי הריאה לנקוב, וכן
נסרכה אונא לאונא שלא כסדרן¹⁹ ונקיבת המרה²⁰ ונקיבת הלב²¹ ונקיבת

⁹ וכי הרמב"ם אין לך בהדיא אלא דרוסה לכך החמירו בה וכל ספק שיסתפק בדרוסה אסור. ושאר מיני
טריפות יש בהן ספיקן מותרין ותמה ב"י שלא מצא שום ספק טריפה שיהיה מותר ועיין ט"ז שכתב ונ"ל דאספק
ספקא קאי דבשאר טריפות יש היתר בס"ס ואילו בדרוסה מציינו איסור אפילו בס"ס ואף על גב דאנו מקילים
גם בדרוסה בס"ס כמבואר סימן נ"ז סעיף י"ג היינו כשיש ספק אם היה שם הדורס או לא אבל אם היה שם
בודאי לא מהני שאר ספיקות ואני תמה דלפי"ז לא מקשה מידי גמרא דחולין דף מ"ג ע"ב ולעולא מ"ש ספק
דרוסה ודו"ק וע"ש בתוס' וברא"ש. ועיין בפר"ח ובט"ז ועיין בב"ח שהקשה ג"כ בזה (מהרמ"ט)
¹⁰ שאין לשון טריפה הנאמר בתורה אלא שטרפה אותה חית היער כגון ארי ונמר וכיוצא בהן, וכן עוף שטרף
אותו עוף הדורס, דהכי קים לן שהוא לשון טריפה והוא שקראוה דרוסה חז"ל.
¹¹ כפי המסורת לא דיבר הכתוב רק בהוה ודבר המצוי, אבל נלמד הימנו כל חולי ומכאוב הגורמים חולשא
ומיתה לבעלי חי כמו דרוסה, טרפה. וקבלו שהם שבעים טרפות.
¹² שו"ע ונו"כ יו"ד כט

¹³ באמת הם יותר משמונה, וראוי להיות תשעה, וסימנם דן חנק לנפש, והיא לקתה בכוליא דטריפה כמבואר
לקמן סימן מ"ד (סעיף ב'). והש"ע לישנא דגמרא (מ"ג ע"א) נקט, ועיין פלתי (ס"ק א') מה שכתבתי בזה כרתי
שם.

¹⁴ כל הפרטים להלן מש"ך ובאר היטב והגורת שמואל כאן

¹⁵ בשו"ע נז ומעמא לאו משום דסופה לינקוב דא"כ בכלל נקובה היא אלא מעמא דדרוסה שהארס שורף וסופו
למות וכמ"ש המחבר לעיל והארס יורד ושורף. הגורת שמואל א

¹⁶ שם ל

¹⁷ לג

¹⁸ לד

¹⁹ לו

²⁰ מב

²¹ מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

הטחול²² ונקיבת האם²³ ונקיבת הדקין²⁴ ונקיבת קיבה וכרס והמסס ובית הכוסות²⁵ ונקיבת הקורקבן²⁶, ונתמסמס המוח, , וכן דין יצאו בני מעיה לחוץ ונהפכו²⁷.

ג. **חסרה** – היינו בתחלת ברייתה, והיינו חסרו האונות וחילוף האונות וכן נמצאת הריאה בלא חיתוך אונות²⁸, וכן יבשה מקצת גופה וצמקה מפחד אדם²⁹, וכן נחתכו רגילה³⁰

ד. **נטולה** – שנחתך אבר³¹, היינו ניטל לחי התחתון והעליון³² ונטולת הכבד³³ וניטלת צומת הגידין³⁴, , וכן כל יתר דכנטול דמי, ודין בוקא דאטמא דשף מדוכתיה³⁵.

ה. **קרועה** – שנקרע בשר החופה את הכרס³⁶

ו. **נפולה** – בהמה שהיתה עומדת על רגליה ונפלה ממקום גבוה³⁷

22 מו

23 מה

24 מו

25 מה

26 מט

27 מו

28 לה

29 לו

30 נה וכן כל יתר דכחסר דמי לדעת הרמב"ם.

31 ואם תאמר היינו חסרה היינו נטולה, כבר כתב הרמב"ם בסי' פ"ח דחסרה היינו מתחילת ברייתו וכ"ש אם ניטל בידים, אבל אבר שנאמר בו אם ניטל מריפה אינה נאסרת אלא אם נחתך אותו אבר, אבל אם נבראת חסרה אותו אבר הרי זו מותרת.

32 לג

33 מא

34 נו ובכלל נטולה הוא ג"כ גלודה שבסימן נ"ט

35 נה וכן גלודה שבסי' נ"ט לדעת רש"י וכן לדעת הרשב"א בתורת הבית דף ל"ט הם תחת סוג זה, ולהרמב"ם דשף מדוכתיה היא תחת שבורה וגלודה תחת קרועה, וכמו שמנאן הכסף משנה בפרק עשירי, וכוליא שהקמינה ולקוטא הכוליא שבסי' מ"ד מנאן הרמב"ם תחת סוג זה אעפ"י שניטלו הכליות כשירה.

36 מה וגלודה לדעת הרמב"ם

37 נח, והרמב"ם מנה נדלדלו הסימנים שבסימן ל"ג תחת סוג זה, אבל רש"י סבר שנדלדלו הסימנים הם תחת שבורה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ז. פסוקה³⁸ – פסוקת חוט השדרה³⁹ ופסוקת הגרגרת⁴⁰, ונתמסמס המוח חוט השדרה⁴¹.

ח. שבורה – נשברה רוב צלעותיה⁴² וחביסת הגלגולת⁴³ ועקירת צלע⁴⁴.

ב. נקובת הושט

הושט – הצינור המוליך את האוכל לקיבה, עם הקנה המוליך את האויר לריאות – מחובר למעלה בבשר הלחי התחתון, והבשר מוטל בין הלחי והסימן, ותלוי – הושט – שם בין עיקר החיך ובין הלשון. הושט הוא בין קנה למפרקת, ומגיע בבהמה למטה עד הכרס, ובעוף עד הזפק. בעופות שאין להם זפק, כגון אווזות, מגיע הושט עד הקורקבן. הושט מכניס ומוציא כל מיני מאכל.

שני עורות יש לושט, סמוכים זה לזה עד שהם נראים כאחד, אבל אינם דבוקים זה בזה, ולפעמים הם נמתחים זה אילך וזה אילך. החיצון אדום והפנימי לבן. יש שכתבו שאף החיצון לבן הוא מצד פנים, אלא שאף פנימיותו אדומה קצת, ויש שכתב שבתרנגולים שלנו כל הושט לבן הוא.

מקום דיבוק הושט בלחי – היינו סמוך לתחילת מקום דיבוקו – הוא תורבין הושט.

³⁸ ואם תאמר היינו פסוקה היינו קרועה, כבר תירץ הרשב"א בתורת הבית דף מ"ו דלשון פסוקה משמע כולה או רובה והיינו גרגרת והיינו חוט הנשברה, אבל לשון קרועה שייך במקצת דבכרס החיצונה ואפילו גדולה סגי להו בטפח כדלקמן בסימן מ"ח, אבל הרמב"ם סבר דלשון פסוקה הוא לגמרי מעבר לעבר אבל לשון קרועה אפילו לא נקרע מעבר אל עבר כל שנקרע רוב עובי הבשר מיקרי קרועה וטריפה לדעתו ז"ל.

³⁹ לב

⁴⁰ לד

⁴¹ לב והוא משום פסיקת חוט השדרה ופסיקת הגרגרת

⁴² נד

⁴³ ה

⁴⁴ נד ודין בוקא דאטמא דשף מדוכתיה לדעת הרמב"ם, ונדלדלו הסימנים לדעת רש"י ז"ל,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וושט⁴⁵, ותורבין הושט שניקבו לחללו⁴⁶ בכל שהוא, אפילו מחיים⁴⁷ טריפה⁴⁸.

⁴⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד לג ג

⁴⁶ במ"ז ג שם כתב מהתוספות והרשב"א והר"ן במתניתין דאלו טריפות שה"ה בכל דבר הפוסל בנקיבה ויש לו חלל לא מפסלי עד שניקב לחלל ואם אין להם חלל צריך נקב מפולש. וצ"ע על הלבוש לא הזכיר ניקב לחללו אלא סתם וכתב נקב כלשהוא

⁴⁷ בשו"ע ד הביא לשון הרמב"ם פ"ג מה"ש די"ט אם נשברה מפרקת ורוב בשר עמה או שנקרעת מגבה כדג או שנפסק רוב הקנה או שניקב הושט בכל שהוא במקום הראוי לשחיטה הרי זה נבילה מחיים ע"כ לשוננו, ומשמע בהדי' מדבריו דנקיבת הושט הוי נבלה מחיים אפי' קודם שנשחטה וכן משמע דעת המחבר והקשה דמ"מ משמע בדרך לב דהאי דינא דהוי סתמא דש"ס דנקיבת הושט ופסקת הגרגרת לא הוה נבלה מחיים קושטא הוא וכן משמע מפרש"י לשם וכן משמע בסמ"ג שכתב דנקיבת הושט טרפה וע"כ מיירי מחיים דלא הוי אלא טרפה בלחוד, ובנקד"כ שם כתב שנראה דגם הרמב"ם סבירא ליה כן וכמו שכתב הב"ח [סימן לד"ה גרגרת] לדעתו, והבאתיו בשפתי כהן סימן ל"ד ס"ק ג', ולא קאמר הרי זה נבילה מחיים אלא לכתוב אחר כך ואין השחיטה מועלת בו, ור"ל דאע"פ ששחטה אחר כך הוי נבילה, ולא שתמא מחיים. וכן כתב בדרישה סימן זה (סעיף ד') [אות ג] לדעת הרמב"ם.

⁴⁸ בשו"ע כתב נבילה ועיין בשו"ע ה שהקשה תימה דלא אשכחן בשום מקום דנקיבת תורבין הושט נבלה אלא בש"ס ופוסקים משמע דטריפה בלחוד הוא דהוי ואף על גב דדרך הט"ו בכמה מקומות לכתוב טריפה במאי דהוי נבילה היינו משום דנבלה עכ"פ טרפה הוי אבל טרפה ודאי נבלה לא הוי ומכ"ש שהמחבר עצמו בכ"מ דקדק בזה גם יש כמה נפקותות בין טריפה לנבילה אף בזמן הזה וצ"ע. ועיין שו"ע הרב שתי' שמשום ושת נקט נבילה אבל בתורבין אינה אלא טריפה לדברי הכל שהשחיטה מועלת לטהרה מידי נבלה הואיל והנקב הוא במקום שאינו ראוי לשחיטה דהיינו תורבין. והב"י בשו"ע לא דקדק בזה משום דבזמן הזה ליכא נפקא מינה כל כך בין טריפה לנבילה מחיים. דנקיבת הושט היא נבילה מחיים להרמב"ם וסיעתו כדלעיל סי' כ"ו. דבין טריפה לנבילה אחר שחיטה ומחיים לא היתה טריפה איכא נפקא מינה בזמן הזה לענין חלב וביצים כדלעיל סי' כ"ד סעיף ט"ו בהג"ה. אבל נבילה מחיים החלב והביצים אסורים כמו בטרפה דביצתה אסורה מפני שגדלה באיסור וגם נבילה מחיים יכולה לגדל הביצים מאחר שהיא כחיה לכל דבר כמו שנתבאר לעיל סוף סי' כ"ו. ועיין מה שנתבאר סוף סי' כ"ו דיש אומרים דנקיבת הושט עצמו גם כן אינה אלא טרפה לבדה ולא נבילה אפילו אחר שחיטה. ויש לחוש לדבריהם להחמיר בשל תורה לענין אותו ואת בנו.

ובתב"ש כאן כתב ולעניות דעתי אין כאן תפיסה אהרמב"ם כלל, דסבירא ליה להרמב"ם בפשיטות דיש לחלק בין טומאת נבילות לאיסור נבילות, דלענין טומאה אינו מטמא עד שתצא נפשה, אבל לענין איסור לא כתיב כי אם לא תאכלו כל נבילה (דברים י"ד כ"א), ולא כתיב ביה מיתה כלל. וכלל הוא בגמרא (יבמות ק"ג ע"ב) דאיסור מטומאה לא ילפינן. וסבירא ליה להרמב"ם דכל שנעשה מעשה בסימנים במקום שחיטה, כגון פסיקת הגרגרת ברובו, או נקיבת משהו מושט, כיון שאי אפשר מעתה בשחיטה, דהסימנים כמאן דשחיטי דמו, וכנפסלו בשחיטה הו, ונבילה אף על פי שעדיין אינן מטמאין. ולדינא כיון דנראה דהתוספות (ל"ב ע"א ד"ה ורמינהי) חולקים עליו, וסבירא להו דהוי ליה טריפה, יש ליתן עליו חומרי נבילות וחומרי טריפות, עיין סימן כ' (שמל"ח סעיף ו') ע"ש. ונפקא מיניה לענין ביצים (סימן פ"ו סעיף ג') ואותו ואת בנו (סימן ט"ז סעיף ט). ועיין שפ"ד ה ודע דהא דקיימא לן על כל פנים ניקב הושט ונפסק הגרגרת במקום שחיטה אין שחיטה מטהרת מידי נבילה והוא מוסכם מכל הפוסקים לא ידענא מקור הדין בש"ס והם ז"ל פירשו דכל שנפסלה היינו מקום הראוי לשחיטה ומנא לן זאת אימא דלא שחט כהוגן בה' דברים המפסידים השחיטה או נפסק הגרגרת ברובו דהסימן וודאי כמנה בדיקולא דמי אף אי יש טריפות לחצי חיות כמבואר בסי' כ"ו משום הכי לא מהני שחיטה דבעי שני סימנים בבהמה ובעוף שניהם שלימים בעינן אמנם ניקב הושט מנלן וכדכתיבנא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ג. ופסוקת הגרגרת

הגרגרת כלומר קנה הנשימה – הוא⁴⁹ הלול מתוכו ועורו עב מלמעלה, ומלמטה לצד הצואר אינו אלא קרום דק⁵⁰, ואם נפסק רוב הללה⁵¹ במקום הראוי לשחיטה⁵² או למעלה לצד הראש אפילו שלא במקום שחיטה⁵³ טריפה, אבל אם לא נפסק רוב הללה אף על פי שהוא רוב הקיפה אם תצרף עמו עובי העור כשירה. ולמטה ממקום שחיטה נקיבתו במשהו⁵⁴

ד. ניקב קרום של מוח

המוח יש לו⁵⁵ שני קרומין זה על גב זה, העליון סמוך לעצם הגולגולת מחובר⁵⁶ לגולגולת מבפנים והוא חזק וקרום זה אינו מקיף כל המוח שאינו אלא למעלה ובערדין במקום שהולך עצם הגולגולת, ולמטה אין שם קרום זה, וגם במקום החוטם הקרום העליון הוא פתוח ואין שם אלא קרום התחתון הסמוך למוח, והתחתון הוא שהמוח מונח בתוכו והוא מקיף כל המוח והוא רך ודק מאד ונראה כמוח עצמו. מהמוח שבראש נמשך המוח שבחוט השדרה, ושם מתאחדין שני הקרומים ונעשים קרום אחד לחוט השדרה.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ לד א

⁵⁰ שאינה אסורה עד שיפסק רוב החלל ועובי דופן הקנה אינו משלים לרוב הכי איתא בש"ס ופוסקים. ש"ך

שם א

⁵¹ והא דלעיל בסי' כ"ד סט"ו וט"ז בעיקור אפילו לא נשאר אלא מעוטו מחובר במקום אחד כשר התם היינו שלא נעקר הסימן אלא ממקום חבורו בלחי אבל הכא שהקלקול בגוף הסימן ברובא מיטרפא. ש"ך ב

⁵² דעת הבי"ח דלהרמב"ם אם נפסקה הגרגרת ברובא ולא נשחטה לא הוי אלא טריפה מחיים וכשנשחטה הוי נבלה וז"א כמ"ש בסימן ל"ג ס"ק ד' ע"ש. ש"ך ג

⁵³ והנה אם נפסק הקנה ברוב הללה אף בלא רוב עובי, כגון מלמטה למעלה, הוא ודאי נבלה. ולגבי שחיטה מדויק התב"ש מהרשב"א והרי"ו דצריכין נמי רוב עובי. הגם דמה שכתב בסי' כ"א [ס"ק ג] דהא דמיטרף ברוב הללה היינו להומרא, אינו כן, דלאו מחמת הומרא הוא אלא בודאי נטרף ברוב זה לבד, מ"מ יכול להיות דגבי שחיטה צריכין לשחוט שניהם, כיון דדרך שחיטה היא מלמעלה למטה, ושם א"א להיות רוב הללה בלא רוב עוביה, אולי הקפידה התורה שיהא דוקא רוב שניהם, אבל בודאי גם ברוב הללה לבד הוא נמי ודאי נבלה. והא דנקט המחבר סתם "אסורה", משום דכלל שניהם ביחד מקום שחיטה ולמעלה מזה, ושם אינו אלא טרפה, על כן נקט סתם אסורה, ויש מי שהוא נבלה ויש מי שהוא רק טרפה כמו דאמרינן בנמרא [לב ב] אלו אסורות

קתני כו' יד יהודה קצר א

⁵⁴ ט"ז א, ש"ך ב

⁵⁵ שו"כ לא א

⁵⁶ שו"ע הרב שם א יד יהודה הקצ' א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ניקב התחתון⁵⁷ טריפה דהלכה למשה מסיני ניקב קרום של מוח טריפה. ואין נקרא קרום של מוח אלא התחתון שהמוח מונח בתוכו ולא העליון המחובר לגולגולת. ולכן אם ניקב העליון לבדו כשירה, ויש מטריפין גם בניקב העליון לבדו, וברמ"א כתב והכי נהוג אם לא במקום הפסד⁵⁸ מרובה⁵⁹, ויש מהאחרונים שכתבו שיש להטריף אף במקום הפסד מרובה⁶⁰.

⁵⁷ בפר"ח הביא שהרבה מהגדולים מכשירים עד שניקבו שניהם, ולשיטה זו כתב האורחות חיים [הלכות טריפות סימן כח אות ג] שאם ניקבו שניהם זה שלא כנגד זה כיון דמינה ניחא אפשר שדינו כדין הקורקבן וכשרה. ובספר ב"ח [ד"ה וכתב בא"ח] כתב דמסתברא להטריף כי היכי דמטרפינא בריאה אף על גב דמינה ניחא עד כאן, וכתב ולא נהירא שהכא שהקרומים נפרדים זה מזה משמע ודאי דלכולי עלמא אין מגינים זה על זה, וכל שכן לפי מה שיתבאר לקמן בסימן ל"ו [ס"ק א] שאין דברי המחבר נכונים אפילו בריאה וכל שכן הכא, ומיהו לפי פסק המחבר בכאן לא נפקא לן מידי בזה שהרי בניקב התחתון לחודיה טריפה לפי שבו תלוי עיקר החיות וכגירסת הרי"ף [י, א] דפליגי תרי לישני באיזה קרום מהם תלוי החיות, אבל לכולי עלמא אין צריך שינקבו שניהם וכדמשמע מלישנא דמתניתין [מב, א] דקתני ניקב קרום של מוח, וכן דעת הרמב"ם בפירוש המשנה [פרק ג משנה א] וכן נראה גם כן מדבריו בחיבור [פרק ו הלכה ג] ודלא בהטור, ואף על פי ששיטה זו נראית עיקר והיא המוסכמת מרוב המפרשים, מכל מקום הב"ח [ד"ה כתב בהנהגה] ומהרש"ל [פרק ג סימן יא] ושאר אחרונים מחמירין טובא בזה לפסוק כדעת בה"ג דאחד מהקרומים שניקב או העליון או התחתון טריפה ואף במקום הפסד מרובה, אבל העיקר כדברי ההג"ה להקל בהפסד מרובה. וכ"כ בתב"ש כאן וז"ל לכן נראה לעניות דעתי המחמיר יחמיר, והמקיל בהפסד מרובה לא הפסיד, כדעת רמ"א ז"ל.

⁵⁸ צורך גדול דינו כהפסד מרובה. מגן אברהם סימן רס"א סוף ס"ק ו'. גלי מהרש"א כאן ועיין בפ"ת שהביא תשובת הר הכרמל חלק יו"ד סי' ט"ז שבתשובת נחלת שבעה סימן נ"ה נותן כלל בזה דהפסד יותר משתות בקרן מקרי הפ"מ [הובא גם בבה"ט סי' ל"ה סק"ד בשינוי קצת ע"ש]. והוא ז"ל חולק עליו דא"כ למשל אם הדבר שוה שש זהובים ויהיה הפסד יותר מזהב נתיר מטעם דיש לבעלים הפ"מ ובאם יהיה הדבר שוה שאם מאות זהובים וההפסד יהיה צ"ט זהובים נאסור ונאמר דאין זה אלא הפסד מועט ויהיה מלתא דרבנן כחוכא וטלולא. וסתר גם שאר דברי הנ"ש שם. והעלה דאין לזה דבר קצוב כלל והכל לפי ראות עיני המורה ולפי העת והזמן ולפי האדם שההפסד הוא שלו אם לגביה הוא הפסד מרובה מקרי הפ"מ ע"ש. ועיין (בתשובת מאור הגולה רבי עקיבא איגר סוס"י מ"ג) שמבואר דאם היו הג' בהמות של שלשה בני אדם פשוט דאפילו באו כולם בב"א לפני המורה וצריך לפסוק על כולם דטריפה לא הוי הפ"מ ואין להקל ואפשר דה"ה אפי' בהמה אחת והיא של שותפים ואילו היתה של אחד היה הפ"מ רק השתא שהיא של שותפים אין להקל כיון דלכל אחד לא הוי הפ"מ [ועיין (בתשובת ח"ס הא"ח סי' ס"ה) שהבאתי בפ"ת לא"ח סי' ער"ב ס"א מבואר שם שלא הותר בהפ"מ אלא לבעל הבהמה ולבני ביתו משום הפסדו אבל אחרים למה יקנו ממנו לבתחלה וקרוב ודאי שמחוייב להודיעם ואם לא הודיעם ומכר סתם אפשר הוה מום במקח וחוזר אלא דאם לא נמצא בעיר בשר אחר כשר כ"א מבהמה זו שהותר בהפ"מ הותר לכל. רק לבעלי נפש המחמירים על עצמם כו' ע"ש] אולם מתשובת רע"ק הנ"ל מבואר דגם בטבח המוכר לאחרים מתירין בהפ"מ ודוחק לומר דמיירי בלא נמצא בשר אחר דא"כ פשיטא שיש להקל משום צורך הצבור אמנם הא ודאי שצריך להודיע כדברי הח"ס הנ"ל ונכון בכה"ג להזייל מעט לעניים.

⁵⁹ שאיכא למאן דאמר בגמרא שניקב העליון לבדו טריפה שהתחתון רך ואינו מגין אבל ניקב התחתון לבדו כשירה שהעליון חזק ומגין. ומאחר דלא איפסקא הלכתא בגמרא כתב בה"ג להטריף בשניהם וזהו דעת היש מטריפים שברמ"א

⁶⁰ מ"ז ושי"ך א דספק דאורייתא הוא ובפרט שבה"ג מן האוסרים דהרי בניקב העליון אוסר בעל הלכות גדולות והרבינו שמשון ור"ת [הובאו ברא"ש חולין פרק ג סימן יא], ובתתאה אוסר בעל הלכות גדולות [סימן סא עמוד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

וכל זה ניקב⁶¹ ע"י חולי שרואין שלא שלט בתחתון אבל ע"י קוץ אפי' בבהמה י"ל שטריפה לכו"ע אף בהפ"מ שמא ניקב התחתון.

אם עור העליון⁶² כולו או רובו לקוי, אף על גב שהתחתון אין בו ריעותא כלל, יש להטריף אפילו בהפסד מרובה.

ה. ניקב הלב לבית חללו

הלב יש לו שני חללים⁶³, חלל אחד הוא רחב למעלה אך אינו יורד עד עוקצו למטה, והשני אינו רחב למעלה אך יורד הוא עד עוקצו למטה, והחלל הרחב למעלה הולך קצת בהיקף חלל השני, ובחיוו יש נקב מזה לזה.

ניקב עד לאחד מן החללים טריפה, או אם ניקב באזני הלב שכל אחד הולך חללו לתוך אחד מהחללים הנ"ל הוא ודאי טרפה.

ו. נשברה השדרה ונפסק החוט שלה

חוט השדרה⁶⁴ יוצא מן המוח ונמשך על פני כל השדרה עד סוף הזנב, ועור אחד מקיפו ובו תלויה הטריפות, שאם נפסק אותו העור המקיף סביב החוט של מוח ברוב הקיפו⁶⁵ טריפה אף על פי שכל המוח קיים, ואם לא נפסק

תרכ) והרי"ף (שם י, א), ו[ב]הרמב"ם [שחיטה ו, ג] ובהרבינו שמשון אין הכרע כל כך כמו שכתב הב"י וד"ה המוח וד"ה ומ"ש רבינו, וכן כתב הכנסת הגדולה בהנהגות הבית יוסף אות י"ב ועל כן אין לזוז מפסק הש"ך. חת"ס שם

⁶¹ ח"י רע"א שם

⁶² תבו"ש שם

⁶³ שו"ע ונו"כ מ ומ"ש שיש לו ג' חללים וכן לשון הטור וכן ברשב"א ועיין יד יהודה הקצ' שמבואר בהרמב"ם [פ"ו שחיטה ה"ה] וברוב הפוסקים דאין לו אלא שני חללים. ויש מקום ליתן לכ"א משניהם שם גדול וקטן, אך כפי הנראה דקראו לאותו שהולך עד למטה חלל גדול.. והברור דאדונינו הרשב"א ז"ל לא היה בקי בזה, רק כן היה נראה לו משיטת הגמרא כמו גבי סמפוני הריאה דהגדול באמצע, רק כאן שפט דאין סביבו אלא שנים קטנים אחד מימין ואחד משמאל כפי שראה הלב מחוץ, וכן מצינו כיוצא בזה בדבריו, אבל האמת הברור הוא כמו שכתבתי.

⁶⁴ שו"ע ונו"כ לב א

⁶⁵ דעת הש"ך שם א ולא מטרפינן בנקבים סמוכים זה לזה בהיקף ובצירוף רובו כמו בנגררת אלא דוקא בנפסק רובו במקום א'. אך דעת התבו"ש וכן בשו"ע הרב וביד יהודה שאם ניקב נקבים שאין בהם חסרון סביב הקיפו מצטרפים לרוב אפילו לא נקבו במקום אחד אלא זה למעלה וזה למטה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הרוב של העור אף על פי שנפסק כל המוח שבפנים כשר שפסיקת המוח לא מעלה ולא מוריד.

ז. ניטל הכבד ולא נשתייר הימנו כלום

הכבד הוא⁶⁶ אחד מראשי האברים אשר אי אפשר לבעל חי להיות חי בלעדו, כי ממנו נמי יוצאין ורידין לכל הגוף אשר מוליכין שם הדם הזן את הגוף, כמ"ש הרמב"ם בפ"י המשנה דבמקום שהיא חיה הוא במקום העורק הגדול הצומח ממנו שממנו יוצא ורידין לכל הגוף.

ובשר הכבד לבד שניטל, הגם שנשארו כל הסמפונות והורידין אשר נכנס בהם הדם טרפה, זולת אם נשתייר נשתייר כזית במקום מרה וכזית במקום חיותו שהוא תלוי בו.

ח. הריאה שניקבה או שחסרה

הריאה יש לה ב' קרומים⁶⁷, ניקב זה בלא זה, כשר, שחבירו מגין. ניקבו שניהם, אפילו נקב משהו ולית ביה חסרון, אפילו זה שלא כנגד זה, טריפה, דכבר כתבנו סימן ל"ה סעיף ג', דענין הריאה לכלוא את הרוח בקרבה, והרי הרוח יוצא דרך נקב שבתחתון והולך בין הקרומים עד שיוצא דרך נקב שבעליון, ולכן הוה ליה כנקב מפולש.

ט. ניקבה הקבה

לבהמה ארבע קיבות "כרס" המקבלת את המזון מהוושט, "בית הכוסות" שיש בדפנותיו גומות גדולות כעין כוסות ומשם מעלה הבהמה גרה כלומר את האוכל לפיה ולועסת שוב עד שדק ויורד שוב לכרס ומשם ל"המסס" שמפריש הנוזלים מהאוכל, ומשם ל"קבה" ומהקיבה ל"דקין" – מעיים.

⁶⁶ שו"ע ונו"כ מא א

⁶⁷ שו"ע ונו"כ לו א ושמ"ח שם א ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

קיבה שניקבה, טרפה, אולם יש אופנים כשכשרה אם החלב סותם אותה כמו שיבואר להלן דף מט..

י. ניקבה המרה

פעולת המרה⁶⁸ לשאוב הזוהמא מדם הכבד כדי שישאר דם הכבד נקי, ולשלוח טיפת מרה להבני מעיים לעכל המאכל ע"י וריד היוצא מהכבד להבנ"מ, ובעופות דבוקים הבנ"מ להכבד במקום המרה.

ויש להכבד עוד שני משמשים המחול שואב השומן מהדם, והכליות שואבים המים מהדם, ובשני משמשין אלו מותר אם ניטלו או חסרו, אבל במרה יש פלוגתא, אבל אם נקבה הוא טריפה⁶⁹ משום דיוצא המרירות להגוף והוא דבר מסוכן כידוע.

ואם ניקב במקום שיכולין לתלות שנעשה זאת ע"י אדם מותר. ונראה דגם אם אינו מוצא מרירות סמוך לו אמרינן דעדיין לא יצא מרירות ממנו.

ואם ניקבה כנגד הכבד במקום דיבוקה והכבד סותמתה כשרה.

יא. ניקבו הדקין

ניקבו הדקין⁷⁰ המעיים, אפילו נקב שנראה בו שנבראת כן משעת יצירתה טריפה. אפילו ליחה שבהן סותמתו אינו סתימה, ואפילו היא דבוקה בהן הרבה עד שאין יכולין להוציאה אלא ע"י הדחק אינו סתימה.

יב. הכרס הפנימית שניקבה או שנקרע רוב החיצונה רבי יהודה אומר הגדולה טפח והקטנה ברובה

⁶⁸ יד יהודה הקצ' מב א

⁶⁹ שו"ע ונו"כ מב א

⁷⁰ שו"ע ונו"כ מו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הכרס⁷¹ הפנימי בכל מקום שניקבה טריפה, שהרי אין לה דבר שיסתום אותה שהרי החלב שעליה אסור.

וכרס החיצון⁷² והוא הבשר החופה את רוב הכרס הפנימי, כי הכרס הפנימי מיעוטא נחבא בצלעות החזה ורובו תחת אותו הבשר, אם נקרע אותו הבשר ויצא הכרס הפנימי⁷³ אז הוי דינא הכי, אם נקרע אותו הבשר שכנגד הכרס הפנימי קרע מפולש באורך טפח טריפה, ואם הקרע אינו מפולש מעבר אל עבר באותו בשר אלא שניטל או שנקרא רוב עובי אותו הבשר ולא נראית הכרס, יש אוסרין⁷⁴ ויש מתירין⁷⁵.

יג. המסס ובית הכוסות שניקבו לחוץ

המסס ובית הכוסות⁷⁶ במקום ששופכין זה לזה הם דבוקים סביב סביב, וכשאתה מבדילן יש שם דופן לזה ודופן לזה, ואם ניקבו שם במקום דיבוקן אפילו נקב מפולש מחללו של זה לחללו של זה כשרה, דהא בלאו הכי הם שופכין זה לזה, ואם הנקב בשאר הצדדין במקום שאינם דבוקים יחד אם הנקב מפולש מעבר אל עבר טריפה, ואם לאו כשרה בין בהמסס בין בבית הכוסות, ויש מחמירין בהמסס אפילו אין הנקב מפולש, משום שדופנו דק מאד ובקל הוא ניקב מעבר לעבר ויש לחוש שמא היה מפולש וחזר והבריא, ובמקום דליכא פסידא מרובה יש להחמיר. ונראה דוקא כשבא הנקב על ידי קוץ או מחט מחמירין משום דאי אפשר דתתפשט המחט בעור ההמסס אם לא שניקב כולו מעבר לעבר מפני דקותה, ואפילו המחט עודה תחובה

⁷¹ שו"ע ונו"כ מח ב

⁷² שו"ע ונו"כ שם ג

⁷³ בל מה שהוא למטה מהכרס וכנגד שאר המעים אינו בכלל זה להצטרף לשאר הבשר בין לקולא בין לחומרא, ומשערינן כמו שהבהמה עומדת או הולכת, ואז הכרס הוא כדרך גידולתה שם, אבל כשהיא שוכבת יכול להיות דיצא הכרס יותר למטה ואינו בכלל, ואין הטריפות מחמת הכרס, רק כן ידעו חז"ל דבבשר זה שהוא כנגד הכרס תלוי בו נמי החיות כמו בהכרס עצמו ונטרף ברובו או בטפח. יד יהודה הקצ' שם ז

⁷⁴ שו"ע שם

⁷⁵ דעת רש"י והרשב"א והר"ן ור' ירוחם דלא מיטרפא אלא בנקרע או ניטל מפולש עד שנראה כרס הפנימי וכ"פ מהר"ם אלשקר בתשובה סי' מ"ז וכ"פ מהרש"ל פא"ט סי' ס' וכן נלפע"ד מוכח בבה"ג דף קכ"ט ע"ב ומביאו המרדכי פא"ט בשם ראבי"ה והוא דעת איכא מ"ד ברי"ף ובוה נתיישב מה שקשה לב"י וב"ה ודו"ק וגם בעמ"ז הביא שתי דעות בזה. ש"ך שם ד

⁷⁶ שו"ע ונו"כ מח ז ובלבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בו ולא נמצא קורט דם כנגדה אפשר שמתמירים מהאי טעמא בהמסס, אבל אם הנקב בא מחמת חולי אין להחמיר בהמסס יותר מבית הכוסות, ג"ל.

יד. נפלה מז הגג

כבר התבאר במסכת ב"ק דף נ: שבהמה נפולה אסורה, כיצד, בהמה שהיתה עומדת על רגליה ונפלה ממקום גבוה או שנפלה לבור, אם יש מכריסה עד מקום שנפלה שם עשרה טפחים למרות שעומק הבור היה פחות חוששין שמא נתרסקו איבריה.

ואם שחטה⁷⁷ תוך מעת לעת והיא לא עמדה ולא הלכה מקודם, אפילו בדקה ומצאה שלימה בכל אבריה טריפה, שוודאי נתרסקו איבריה אף על פי שאין רואין בה שום שינוי⁷⁸. אבל מעת לעת דרך האיברים המרוסקים להשתנות צורתן, ולכך אם שהתה מעת לעת אף על פי שלא עמדה ולא הלכה ניתרת על ידי בדיקה, ששוחטין אותה ובודקין אותה כנגד כל החלל, ואם נמצאת שלימה מכל הי"ח טריפות כשרה ואם לאו טריפה.

ואם נמצאת שנתרסקו איבריה ונשתנו ונפסדה צורתן, אפילו הוא מן האיברים שאם ניטל כולו כשר כגון טחול וכליות טריפה, שהריסוק גרוע ומכאיב יותר מהנטילה והנקיבה. ובית הרחם אפילו נתרסקה כשרה. והסימנין קשיין הן אצל הנפילה ואין צריכין בדיקה.

טו. נשתברו רוב צלעותיה

נשתברו צלעותיה⁷⁹ טריפה והוא שנשתברו רובן, כיצד, הבהמה יש לה כ"ב⁸⁰ צלעות גדולות שיש בהן מוח י"א מכאן וי"א מכאן וכל אחת תקועה

⁷⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד נח א ג

⁷⁸ והא דאמרינן אפילו בדקה לא מהני, היינו דוקא תוך מעת לעת ולא עמדה, שחוששין לה לריסוק אבריהם והריסוק הוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו בבדיקה תוך מעת לעת שאינו ניכר מיד.

⁷⁹ שו"ע ונו"כ נד א

⁸⁰ גדולי אחרונים ז"ל כתבו דנמצא לפעמים בכל צד ט"ו צלעות ובכולם יש מוח. וכעת בדקתי בכמה בהמות גסות ודקות ומצאתי בכל צד י"ג צלעות בסך הכל, ובצלע הי"ב מצאתי מוח, אך בצלע הי"ג לא מצאתי מוח כמו בצלע הי"ב, אבל נמי אינו ריק לגמרי ממוח. אך הקצבים אמרו לי אשר לפעמים לא נמצא זולת י"ב צלעות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בחוליא שלה, ולמטה מהם יש לה עוד צלעות קטנות שאין בהם מוח, ולאחר שיכלו כל הצלעות יש חוליות שאין צלעות תקועות בהן, נשתברו רובן של עשרים ושתים הגדולות בין ששה מצד זה וששה מצד זה או י"א מצד אחד ואחד מצד השני טריפה, אבל אם לא נשתברו רובן בין שהשבר הוא כלפי חוץ בין שהוא כלפי פנים בין שקרום ובשר שעליהם קיים בין שאינו קיים כשרה, ולא היישינן שמא ניקבו ראשי השברים את הדקין או הכרס או הריאה מקום שנקב פוסל בו, אלא דוקא גבי קוץ ומחט שנוקב ויורד בכח מבחוץ לפנים, אבל בראשי שברי הצלעות ליכא למימר הכי וכשרה, והא דאמרינן דברובן טריפה דוקא שנשתברו מחציין ולמעלה כלפי השדרה, אבל אם נשתברו מחציין כלפי מטה כשרה.

טז. דרוסת הזאב בדקה ודרוסת ארי בגסה דרוסת הנץ בעוף

הדק ודרוסת הגס בעוף הגס

כל החיות והעופות⁸¹ הדורסות יש להן ארס בין ציפרניהם, וכשהן דורסות הבהמות והעופות והחיות ואינן יכולין להן עד שניצלת ממנה היא מתרגזת וחמתה בערה בה, ומתוך הרוגז היא מטלת הארס שבין ציפרניה בעת שתפרד ממנה, והארס יורד ושורף את בשר הבהמה והחיה הנדרסת ונוקב תוך הבשר, ויש לחוש שמא ירד במקום שנטרפה בנקב משהו, הלכך כל בהמה ועוף הנדרסת מחיה ועוף הדורסין טריפה.

ולא כל חיה ועוף שוין בדריסתן שאין כהן שוה אלא מעלות מעלות יש, כיצד:

הארי יש לו דריסה אפילו בשור הגדול ובהיה אפילו גדולה שבחיות ואין צריך לומר בעופות.

בכל צד ואז ניכר הוא שחלק הפנים הוא קצר, אך לפעמים נמצא בכל צד י"ד צלעות ואז חלק הפנים הוא ארוך משאר בהמות. יד יהודה הקצ' שם
⁸¹ שו"ע ונו"כ נז א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והזאב אין לו דריסה בבהמה גסה⁸² ואפילו בקטנה שבגסות כגון בעגלים הרבים⁸³, אבל יש לו דריסה בדקה ואפילו בגדולה שבדקות כגון כבשים הגדולים ואין צריך לומר בעופות.

חתול ונמייה ושועל אין להם דריסה בכבשים הגדולים, אבל יש להם דריסה בגדיים וטלאים וכל שכן בכל העופות.

חולדה אין להם דריסה בבהמה כלל אפילו בגדיים וטלאים, אבל יש לה דריסה בכל העופות ואפילו בגסה שבעופות.

וכלב אין לו דריסה כלל אפילו בעופות שאין לו ארס אלא כמעשה קוץ בעלמא⁸⁴.

וכל שאר חיות טמאות אם אינן גסות מזאב אפילו הם גדולות כזאב, אין להם דריסה בבהמה דקה כל שכן בגסה, ודוקא בגדולה שבדקה ככבשים ועזים, אבל יש להן דריסה בגדיים וטלאים וכל שכן בעופות, ואם היתה גסה מן הזאב דינה כזאב, ודוב ונמר וה"ה מה שקורין טיגר הם גסין מזאב. הגם שיכול להיות דגופם הוא קטן מזאב, מיהו הם דורסין גדולים יותר מזאב. ויש לה דריסה בדקה אבל לא בבהמה גסה אפילו היא גדולה כארי, היתה גסה יותר מארי הרי היא כארי ויש לה דריסה בכל⁸⁵, ויש מחמירין עוד דכל שהיא גדולה מזאב ולמעלה יש לה דריסה אפילו בגסה, ויש לחוש לחומרא.

יז. זה הנלל כל שאין כמוה חיה טרפה

⁸² זה דעת בה"ג והרי"ף והרמב"ם והרא"ש ועוד הרבה פוסקים קדמונים ואחרונים מחכמי אשכנז, על כן אין לזוז מפסק המחבר והרמב"ם והסכימו כן הרש"ל והלב"ש והמ"ז והש"ך [ארוך ס"ק א מדר"ה והנה הרא"ש]. ואחרונים הביאו מהבית הלל [ס"ק א] דהמנהג להחמיר, ובעת לא שמעתי מנהג בזה רק באים לשאול לחכם, אך הש"ך מחמיר למכרו לעכו"ם היכא דאין לו הפסד כלל אפילו קצת כי לחוש שמא ימכרו לישראל אין לחוש בזה, וכ"ש דמותר להשהותו בביתו י"ב חדש ולא חיישינן לתקלה בזה. ואם היא פרה חולבת ודואג שמא לא ימצא פרה חולבת כמוהו א"צ למכור אותה ומותר להשתמש החלב [ארוך רס"ק א]. וכל זה בדידעינן דהזאב נגע בה, אבל כל שלא ידעינן כלל אם הזאב נגע בה רק הוא שותק והם מקרקרין, אין התחלת מקום לחוש לו כלל. יד יהודה הקצר שם ה

⁸³ אבל הבעל העיטור מחמיר בעגלים קטנים [שם רס"ק ב], והש"ך [ס"ק ב] מחמיר בזה שלא בהפסד מרובה אבל מותר למכרו לעכו"ם ומכ"ש להשהותו י"ב חדש. ונראה דלא נקרא קטן זולת תוך ששה חדשים, אבל אח"כ אין להחמיר הגם שהוא יונק עדיין [ארוך ס"ק ג ד"ה והנה]. וכל זה נמי בודאי דרוסה אבל בספק אם דרס כלל אין לחוש. ואם רואה ששלב בה ארס הדרוסה כגון שנתמסמס הבשר בזה יש לאסור [שם סס"ק ג], שם ו⁸⁴ שאם דרס ברגליו או נקב בשיניו עד לחלל, ויש לחוש שמא נקב במקום שנקב משהו פוסל בו, חוששין לו בדרך שחוששין לקוץ הנקב לחלל כמו שנתבאר למעלה סימן נ"א

⁸⁵ דעת הרמב"ם ברור בלא ספק דאין לבהמה גסה דרוסה אלא לארי בלבד [ארוך ס"ק ד ד"ה והנה]. ובאמת לא שמעתי דורס גדול יותר מהארי, דהפיל הוא גדול הרבה יותר, אבל כמדומה שאינו דורס ברגליו הראשונים זולת כל היזקו בחוטמו ואין לו ענין לדריסה. שם י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

האוכל כזית⁸⁶ מבשר בהמה או חיה או עוף טהורים שנטרפו לוקה שנאמר ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לפלג תשליכון אתו שהתורה אסרה המתה והיא הנבלה, ואסרה הנוטה למות מחמת מכותיה ואף על פי שעדיין לא מתה והיא הטריפה, וענין הכתוב⁸⁷ שהנוטה למות מחמת מכותיה ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה, מכאן אמרו חכמים זה הכלל כל שאין כמוה חיה טריפה.

דף מב:

יח. כמה חסרון בשדרה ... חוליא אחת

עצמות המת⁸⁸ שאין עליהם בשר אם נכרת בהן צורת עצמות הרי אלו מטמאין במגע ובמשא ובאהל כמת שלם שאני קורא בהם עצם אדם, ואלו הן העצמות שהן מטמאין כמת: השדרה והגלגולת ורוב בניינו ורוב מניינו, השדרה כיצד שדרה שהיא שלימה הרי היא כמת שלם ואם חסרה אפי' חוליא אחת מי"ח חליות הרי היא כשאר העצמות

יט. וכן לטרפה

⁸⁶ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ד הלכה ז – ט

⁸⁷ בגמ' הביאו מן הפסוק דכתיב וזאת החיה אשר תאכלו חיה אכול שאינה חיה לא תיכול מכלל דטרפה לא חיה ועיין פמ"ג כט ועיין בדג"מ סי' כט למה הוצרך להלכה למשה, והלא כתיב [ויקרא יא, ב] זאת החיה וכו' [ודרשו שם מב, א] שאינה חיה לא תאכל, ואם כן דבר זה מה שאיננה יכולה לחיות היה יכול משה רבינו לידע בחכמת הטבע. אלא נראה לע"ד דאנן פסקינן סימן לטריפה י"ב חודש, מיהו היינו לספק טריפה אבל ודאי טריפה לא מהני י"ב חודש כמבואר לקמן (סימן נ"ו סעיף י"ח בהג"ה). ואומר, אי משום קרא דזאת החיה הוי אמינא באמת שאם חיה י"ב חודש אפילו תאמר שהוא דרך נס מכל מקום הרי היא חיה, והוה אמינא שכשירה, והוצרך הלכה למשה ששמנה טריפות הללו לחלוטין הם טריפה אפילו יחיה ימים ושנים רבות.

⁸⁸ רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ב הלכה ח (ובעין משפט גרשם במעות הלכה א)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

החוליות⁸⁹ דרכן להיות י"ח ואם לא נמצאו לה אלא י"ז או פחות, או שנמצאו י"ט או יותר כשירה⁹⁰. ויש מחמירים בנמצאו פחות ובהפסד מרובה יש להקל⁹¹.

אולם אם נעקרה חוליא אחת⁹² אפילו מאותן שאין בהן צלעות ואפילו למטה במקום שאין פסיקת חוט השדרה פוסל שם טריפה משום שבין שמתחלת ברייתה היתה לה החוליא ונעקרה נתקלקל בנין הגוף, וסוף השדרה ליפסק ואינה יכולה להיות

אבל אם בתחלת ברייתה נברא חסרה חוליא אחת או יתרת אחת הא עינינו רואות שבנין הגוף חזק הוא ומתקיים וכשרה.

ג. סימנים שנדלדלו ברובן טרפה

הושט⁹³ והקנה דרכן להיות מחוברין זה לזה, ואם נפרדו ונתדלדלו זה מזה ברוב שיעור אורכן טריפה.

⁸⁹ שו"ע ונו"כ נד ד

⁹⁰ זהו דעת ת"ה סי' קע"ז ומעמו בזה דהאי טריפות דחסירות ויתרות צלעות וחוליות לא פסלו אלא כשהיה לו חוליא ונתעקרה, מדמייתי עליה שם מדתנן לבית הלל דס"ל לענין טומאת מת באוהל דקי"ל שדרה מטמא באוהל וכל שחסר חוליא אחת מן השדרה אינה מטמא באוהל ואמר שמואל וכן לטריפה שהבהמה נטרפה בחסרון חוליא אחת, והתם גבי טומאה מיירי שהיה לו חוליא ונחסרה דאין נראה כלל שאם היה אדם שנברא רק ב"ז חוליות שלא טמא שדרתו באוהל אם לא נחסר ממנו כלום אלא ודאי לא איירי אלא כשהיה שם מנין חוליות ונחסרו, וע"ז אמר שמואל וכן לטריפה וה"ה לענין עקירה לא מיירי אלא בנעקרה מברייתה אבל לא בחסרים מתחילת ברייתה, והכי מוכח מדברי הרמב"ם דס"ל כל שאמרו ניטל טריפה אם נבראת חסר כשירה כו' ע"כ.

⁹¹ אבל מדברי ד"מ משמע איפכא דאם בתחילת ברייתה נבראת חסרה חוליא אחת שלא במקום הפסד מרובה יש להחמיר דחסר כניטל, אבל אם נמצא יותר מ"א צלעות וי"ח חוליות אפי' יתר על רובן כשירה, ולענין הלכה נראין דברי הש"ך כמו שמוכח מדברי ד"מ וממנו אין לזוז ודלא כהפ"ח שהפריז על מדותיו יותר, אמנם יש למנוע לאכול הצלע היתירה מפני שקרובה לחלב הכליות, וכ"כ האו"ה היכא שנמצאו צלעות יתירות כגון י"ג י"ד ט"ו מכל צד וכולן דומות זו לזו כולן כשירות לבד העליונה שמניחין לצד האחוריים, כן הורה הרב מוהר"ר שכנא מלובלין. הגורת שמואל שם יא

⁹² לאו דוקא כולה, דכל שהרוב נעקר הוי ככולה, אבל במחצה אין איסור. מיהו דוקא בנעקרה לגמרי, אבל אם רק נתפרקה מחברתה אפילו משני צדדין ועדיין תלוי בהחוט הוא כשירה גמורה, דאינו אלא כמו נשברה השדרה דגם אם נשברה בשני מקומות דכשר. יד יהודה יח

⁹³ שו"ע ונו"כ לג י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כא. נעקרה צלע מעיקרה טרפה

נעקר צלע⁹⁴ וחצי חוליא עמה והצלע שכנגדה מחוברת יפה בחצי חוליא שלה הקיימת, אפ"ה טריפה משום פסיקת חוט השדרה שאי אפשר לו להתקיים כיון שנשתברה חוליא שם, ואין חילוק בזה⁹⁵ בין צלעות גדולות ובין צלעות קטנות אפילו בצלעות שאין בהם מוח.

כב. וגולגולת שנחבסה ברובה

בהמה חיה או עוף⁹⁶ שנתרוצץ⁹⁷ רוב עצם גולגלתה בין ברוב גבהה ובין ברוב הקיפה, אף על פי ששני הקרומים של מוח קיימים⁹⁸ טריפה, שכיון שנתרוצץ רובו קים לן שאי אפשר הקרום להתקיים וסופו לינקב.

וגבהה נקרא⁹⁹ מגובה הפרחת שהוא באדם מקום הנחת תפילין עד למטה באמצעית הראש שהוא סמוך לבין העינים, אם נתרוצץ הרוב באותו שיעור טריפה.

הקיפה הוא הרוחב שבין העינים ושכנגד בין העינים עד למעלה לצד הראש, כל אורך הגובה אם נתרוצץ רוב אותו הרוחב טריפה, ורוב הרוחב הוא שיעור יותר גדול מרוב הגובה.

⁹⁴ שו"ע ונו"כ נד ג

⁹⁵ זהו דעת הרא"ש שלא חילק בזה בין צלעות גדולות לקטנות, אבל הרשב"א כתב דווקא מהצלעות גדולות אבל הקטנות שאין בהן מוח אפ"י נעקר צלע וחצי חוליא כשירה, ואו"ה ומהרש"ל וב"ח פסקו נמי כפסק המחבר, אבל ב"י ורמ"א פסקו כרשב"א, ובודאי במקום שאין הפסד מרובה יש להחמיר כפסק המחבר, אבל במקום הפסד מרובה יש לסמוך אמכשירין.

⁹⁶ שו"ע ונו"כ ל א

⁹⁷ היינו שנחבסה פירש רש"י שהוכתה מכות רבות ולא נפחתה כלל ואין בו שבירה אלא שנתרועע כל כך וקרוב לשבירה הוא. שפ"ד א

⁹⁸ הגורת שמואל שם ג

⁹⁹ כ"כ בלבוש ורבו בכאן הפירושים עיין פרישה ולדינא אם המקום שהוא תחלת עינים עד הקרנים בין אם רוב גובה אותו מקום או רוב היקף אותו מקום נחבסה הוה ספק טריפה לא וודאי כי בגמרא הוא בעיא דלא איפשטא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

אבל אם נתרוצץ העצם מאמצעית הראש ולמטה לצד החוטם והפה לא נטרפה בכך, דלא מיקרי שם גולגולת שאין משם ולמטה מוח ואין טריפות זה אלא משום שינקב המוח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

